

מזכר ללקוחות**תיקון מקיף בחוק ההגבלים העסקיים, אושר בכנסת ב-1.1.19**

ב-1 בינואר 2019 אישרה הכנסת תיקון מקיף לחוק ההגבלים העסקיים, שייקרא מעתה ואילך – **"חוק התחרות הכלכלית"** (ובהתאמה, יקראו מוסדות האכיפה מכוחו: **"הממונה על התחרות"** **"רשות התחרות"** ו-"בית-הדין לתחרות").

לתיקון משמעות רבה בתחום האכיפה של דיני ההגבלים העסקיים בהיבט העונשי (העלאת רף הענישה ורף הקנסות המנהליים); בהיבט האחריות של נושאי-משרה בתאגיד לעבירות הגבל עסקי; ובהיבט של הגדלת מעגל התאגידים וגופים עסקיים שיוכפפו לחובות המוטלות בחוק על בעלי-מונופולין.

להלן עיקרי החוק המתוקן:**1. חובה עצמאית ומוגברת על נושאי-משרה בתאגיד, לפקח ולמנוע הפרת החוק**

עד לתיקון, החוק קבע כי אם תאגיד עבר על הוראות חוק ההגבלים העסקיים, יועמדו לדין המעורבים בעבירה, התאגיד והמנהל האחראי בתאגיד (בדרך-כלל, המנכ"ל).

החוק המתוקן מחמיר באחריות שהוא מטיל על נושאי-משרה בתאגיד, מעבר למעורבים הישירים בעבירה והמנכ"ל, וכל נושא-משרה מחויב **"לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירה לפי חוק זה בידי התאגיד או עובד מעובדיו"**, והמפר הוראה זו – דינו מאסר שנה.

בכך, הפכה ישראל לאחת המדינות המחמירות בעולם בהטלת אחריות פלילית עקיפה (מיניסטרילית) על נושאי-משרה בתאגיד בגין עבירות הגבלים עסקיים שביצע התאגיד, ושהוא כלל לא היה מעורב בהן. חשוב להדגיש, כי גם אם לא קמה אחריות פלילית במקרה נתון, חשוף נושא-המשרה בגין הפרת חובת הפיקוח והמניעה הנ"ל, לקנס מנהלי.

התיקון בעניין האחריות המוגברת של נושאי-משרה לא נכלל בנוסח תזכיר חוק ההגבלים העסקיים והוא נוסף לנוסח הסופי של הצעת-החוק ימים ספורים לפני מועד האישור הסופי של התיקון לחוק.

2. העלאת תקרת הקנס המנהלי בגין הפרת החוק ל-100 מיליון ש"ח

התיקון לחוק העלה את תקרת הקנס המנהלי שרשאית הממונה על התחרות להטיל מ-24 מיליון ש"ח ל-100 מיליון ש"ח, בגין כל הפרה של חוק התחרות הכלכלית, והכל עד ל-8% ממחזור התאגיד (באיחוד האירופי, למשל, התקרה היא עד 10% ממחזור המכירות של התאגיד, ואולם באיחוד האירופי אין אכיפה פלילית בגין הפרה של חוקי התחרות).

החומרה בהעלאת תקרת הקנס המנהלי בשיעור של **יותר מפי 4** מהתקרה שקדמה לתיקון לחוק, מקבלת יתר-משמעות לאור העובדה שבמסגרת הליך מנהלי בגין הפרה של חוק ההגבלים העסקיים, אין דרישה להוכחה 'מעבר-לספק-סביר' וליסוד נפשי; אין חזקת-חפות; אין דיני ראיות; ואין זכויות נאשם נרחבות כפי שמספק ההליך הפלילי.

3. הרחבה משמעותית של הגדרת מונופולין

על מונופול חלות בחוק חובות מיוחדות, נרחבות, שאינן חלות על גוף-שאינו-מונופול, כמו האיסור לגבות מחיר מופרז, להתנות מוצר במוצר, או לסרב לספק את המוצר-שבמונופולין באופן בלתי-סביר. עד לתיקון, הוגדר מונופול בחוק, כמי שמחזיק בידו למעלה מ-50% מהשוק הרלבנטי.

התיקון לחוק מרחיב באופן דרמטי את הגדרת המונופול, וכולל בה פירמות שמחזיקות **"בכוח שוק משמעותי"**, גם אם נתח-השוק שלהן, נמוך מ-50% מהשוק.

המשמעות הפרקטית תהא הכנסה מיידי של פירמות רבות ונוספות למעגל הפיקוח מכוח דיני המונופולין והכפפתן לחובות המיוחדות החלות בחוק על בעלי מונופולין.

4. צמצום חובת הדיווח לגבי מיזוגים קטנים - העלאת רף מחזור-המכירות ל-360 מיליון ש"ח

עד לתיקון, הרף הקובע לצורך החובה להגיש הודעת מיזוג עמד על מחזור-מכירות-מצרפי של החברות המתמזגות, בשנה שקדמה למיזוג, של מעל ל-150 מיליון ₪. משך שנים רבות הרף לא עודכן.

התיקון לחוק, מעלה את הרף ומעלה את הסיבה היחידה שבגינה טעונה עסקת מיזוג בין חברות את אישור הממונה היא בשל מחזור-מכירות-גבוה של החברות המתמזגות, החובה לבקש את אישור הממונה למיזוג תקום, אם מחזור-המכירות-המצרפי (של החברות המתמזגות) עלה על 360 מיליון ₪ בשנה שקדמה למיזוג (ובלבד, שלפחות לשניים מן הצדדים למיזוג, יש מחזור מכירות, בשנה הנ"ל, העולה על 10 מיליון ₪).

5. החמרת תקרת הענישה בגין עבירות קרטל

עד לתיקון, העונש המרבי בגין עבירות על חוק ההגבלים העסקיים עמד על 3 שנות מאסר, ואילו ב"נסיבות מחמירות" (ואלה בלבד) ניתן היה להשית עונש של עד 5 שנות מאסר.

התיקון לחוק ביטל, לגבי עבירות קרטל, את הצורך להוכיח "נסיבות מחמירות", והחוק המתוקן קובע כי העונש המירבי בגין עבירות קרטל יעמוד על 5 שנות מאסר, ללא תלות בנסיבות העבירה. התיקון לחוק הופך, איפוא, כל עבירת קרטל ל"פשע".

מעבר להחמרה בתקרת הענישה, ההשלכות הנוספות של התיקון הן שתקופת ההתיישנות על קרטל (המסווג כאמור כעת כ"פשע") תהא של 10 שנים; והסמכת הרשות לבקש 'צו להאזנת סתר' במקרה של חשד לקיום קרטל באשר הוא, בלא שחלה עליה חובה להראות שמתקיימות "נסיבות מחמירות".

אנו עומדים לרשותכם בכל שאלה בעניין.

צחי יגור, עו"ד | Tzahi Yagur, Adv., Partner | TYagur@PearlCohen.com | +972-3-303-9057
שותף וראש תחום הגבלים עסקיים
פרל כהן צדק לצר ברץ

האמור במזכר זה אינו מתיימר למצות את כל הוראות התיקון לחוק ההגבלים העסקיים וההשלכות הכרוכות בכך. מטרתו היא עדכון כללי בלבד. אין להסתמך על האמור בו כעצה משפטית.